Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 1919, Rv I 45/19

Číslo: 42/1919

Právní věta:

Nepřípustnost určovací žaloby, když možno žalovati přímo o plnění.

Zamítá-li se určovací žaloba pro nedostatek podmínek § 228 c.ř.s., není skutečnost, že se o meritu sporu nerozhoduje, o sobě důvodem pro zamítnutí žaloby pouze pro tentokráte.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 05.02.1919

Spisová značka: Rv I 45/19

Číslo rozhodnutí: 42

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla:

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobní prosba, která se domáhala toho, aby bylo uznáno právem,

> *a) že žalovaný prodal žalobci určitý pozemek za 5 000 K a*
>
> *b) že jest povinen, odevzdati mu jej a vydati příslušnou vkladní listinu, byla žalobcem při ústním líčení obmezena pouze na první část svého petitu, poněvadž žalovaný namítal nemožnost plnění z té příčiny, že prodal pozemek třetí osobě, která jej má již také v pozemkové knize připsaný.*

Žalovaný se proti této změně žaloby ohradil.

První soud (okres. soud ve Slaném) ji však připustil, poněvadž jde o pouhé obmezení prosby žalobní, a pustiv se do jednání o věci, zamítl žalobu z meritorních důvodů.

Odvolací soud (zemský soud v Praze) vyhověl odvolání žalobcovu potud, že zamítl žalobu pouze pro tentokráte. V důvodech uznává, že provedená změna prosby žalobní jest pouhým jejím obmezením. Jelikož však obmezením tím se stala žaloba žalobou určovací po rozumu § 228 c.ř.s., domáhajíc se v podstatě své určení, že žalobce má proti žalovanému obligační nárok z kupní smlouvy na odevzdání prodaného pozemku, bylo povinností soudu prvé stolice, aby předem zkoumal, jsou-li tu zákonné

náležitosti určovací žaloby dle § 228 c.ř.s., to jest má-li žalobce právní zájem na tom, aby právní poměr byl co nejdříve na jisto postaven. Podmínky této zde však není: neboť žalobce mohl a z důvodu procesní ekonomie také měl, aby předešel dvěma sporům místo jednoho, žalovati ihned na příslušné plnění, které zamýšlí pro sebe odvozovati z tvrzeného právního poměru a z jeho nedodržení žalovaným, to jest na náhradu škody nebo interesse; v tomto smyslu mohl žalobní prosbu na odevzdání pozemku a vydání vkladní listiny dle § 235 odst. 4 c.ř.s. pozměniti. Jelikož jest určovací žaloba míněna jen pro ten případ, že nelze ještě žalovati na plnění, zájem na bezodkladném zjištění právního poměru, z kterého ono resultuje, zde však přes to jest a žaloba určovací nemá tudíž místa v případech, v nichž možno žalovati přímo na plnění, měl prvý soudce obmezenou žalobu pro nedostatek zájmu na bezodkladném určení právního poměru zamítnouti a neměl se pouštěti do merita sporu. Právě proto však, že nelze o meritu věci nyní rozhodnouti a žalobci zůstává vyhraženo, aby později žaloval buďsi na plnění neb, kdyby se později potřebný zájem vyskytl, na určení právního poměru, slušelo zamítnouti žalobu jen pro tentokráte.

Nejvyšší soud vyhověl z části dovolání žalovaného a zamítl žalobu nadobro.

Důvody:

Dovolání jest důvodno, pokud domáhá se zamítnutí žaloby vůbec. Správně dovodil odvolací soud, že po obmezení žalobní prosby může se jed jednati o žalobu určovací. Procesní právo předpisuje z důvodů veřejných, že žalobce v určovací žalobě prokázati musí svůj zájem na určení práva nebo právního poměru. Neprokáže-li zájmu takového, musí důsledně se žalobou podlehnouti, poněvadž nevyhověl podmínkám procesním právem stanoveným. Není důvodu zamítati v takovém případě žalobu toliko pro tentokráte, takové zamítnutí příčí se procesnímu předpisu § 228 c.ř.s.

Že o meritu sporu rozhodovati netřeba, není-li zájmu na zjištění, jest jen přirozeno a ničeho na věci nemění. Zamítl-li tedy odvolací soud žalobu toliko pro tentokráte, nelze to uznati za správné a bylo v tom směru rozsudek odvolacího soudu změniti a rozsudek prvého soudu obnoviti.